

Obdam, Braken 10

QuickScan

JM ecologie b.v., 2022

QuickScan Obdam, Braken 10

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming

Rapportnummer

R22.060

Status

1.0 (definitief)

Datum

02-05-2022

Opdrachtgever

Rho Adviseurs
Druifstreek 72-C
8911 LH Leeuwarden

Auteur

Corine Bos

Controle

Jildou Dekker

Voorpagina

Overzicht plangebied

Te citeren als

Bos, C., 2022. QuickScan Obdam, Braken 10; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport R22.060 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Leitswei 12
8401 CL Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie.....	6
2.2	Ingreep.....	8
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	9
3.1	Vogels.....	9
3.2	Vleermuizen	10
3.3	Overige zoogdieren.....	11
3.4	Amfibieën.....	12
3.5	Overige fauna.....	13
3.6	Vaatplanten	13
4	Effecten en gevolgen.....	14
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	14
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	14
5	Mitigerende maatregelen	16
5.1	Algemene broedvogels; mitigatie	16
5.2	Vleermuizen; mitigatie.....	17
5.3	Rugstreeppad; mitigatie	18
6	Conclusie.....	19
	Geraadpleegde bronnen.....	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Rho Adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd in Obdam, gemeente Koggenland, provincie Noord-Holland. De opdrachtgever is voornemens om woningbouw te realiseren in Obdam, waardoor twee stallen die momenteel in gebruik zijn als varkenshouderij, gesloopt moeten worden. Om te onderzoeken hoe de geplande voornemens zich verhouden tot (potentieel) aanwezige beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied en of deze negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen, is er een QuickScan uitgevoerd.

1.2 Globale ligging

Het plangebied bevindt zich ten zuidoosten van het dorp Obdam. Obdam is gelegen ten oosten van Heerhugowaard. Het plangebied is gelegen ten oosten van het Weijdemeer. Ten zuiden loopt de provinciale weg N507 tussen Hoorn en Heerhugowaard. Het plangebied bestaat uit twee stallen met in de omgeving weilanden, watergangen en wegen. De wijde omgeving bestaat uit woonwijken, agrarische percelen, watergangen, wegen en enkele bosschages. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rood) (Bron achtergrond: Esri).

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bestemmingswijziging, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland en overige provinciaal beschermde gebieden) en bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande verandering in het bestemmingsbesluit meerdere jaren wordt, of indien de omstandigheden significant wijzigen, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlassen en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Corine Bos van JM ecologie b.v. op 20 april 2022. Het bezoek is uitgevoerd van 12:00 tot 13:00 uur, bij 14°C en 2 Bft, op een heldere, zonnige dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen ten zuidoosten van het dorp Obdam in de gemeente Koggenland, provincie Noord-Holland. De omgeving wordt gekenmerkt door agrarische percelen, een watergang, boerderijen en enkele woonwijken. Ten westen van het plangebied ligt het Weijdemeer met waterpartijen en wandelroutes.

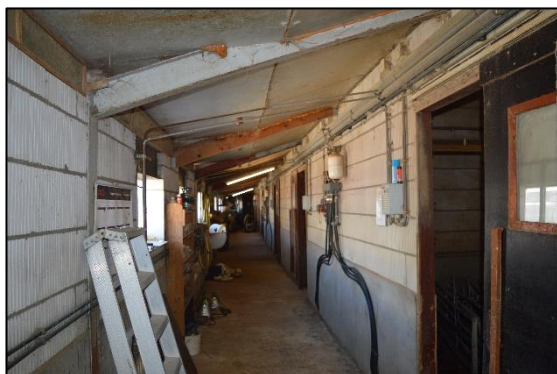
Het plangebied bestaat uit twee stallen, waarvan één momenteel nog in gebruik is als varkenshouderij. De andere stal is reeds leeg gehaald, alleen de varkensverblijven zijn nog aanwezig. De stal die nog in gebruik is, heeft één lange gang, waarlangs meerdere kamers aanwezig zijn en waar nog enkele varkens/biggen aanwezig zijn. De buitenzijde van deze stal bestaat uit bakstenen en heeft een golfplaten dak. Op het dak zijn zonnepanelen aangebracht. Aan de binnenzijde is het gehele dak dicht gemaakt met purschuim, waardoor er geen enkele kier of spleet meer aanwezig is. Er is een mechanische ventilatie en automatisch voedersysteem in de stal aanwezig.

De andere stal, welke niet meer in gebruik is, heeft aan de noordzijde nog een grote ruimte waarin verschillende verblijven voor de varkens aanwezig zijn (grote groepsruimtes en zoogruimtes). Deze stal heeft tevens een opbouw van bakstenen en een golfplaten dak.

Op het terrein zijn nog twee grote schuren aanwezig, deze zullen niet verwijderd worden. Het woonhuis zal tevens niet worden aangetast. Ten noorden van de schuren is een groot grasland aanwezig. Ten westen van het plangebied is een grote waterpartij aanwezig, waar op het moment van veldbezoek veel meeuwen aanwezig waren.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (rood kader) (Bron achtergrond: Esri).

Afbeelding 2.2. Binnenzijde inactieve stal.

Afbeelding 2.3. Verblijven varkens inactieve stal.

Afbeelding 2.4. Westzijde inactieve stal.

Afbeelding 2.5. Achterzijde inactieve stal.

Afbeelding 2.6. Oostzijde inactieve stal.

Afbeelding 2.7. Pad tussen actieve en inactieve stal.

Afbeelding 2.8. Binnenzijde actieve stal

Afbeelding 2.9. Nog aanwezige biggen in groepsruimte.

Afbeelding 2.10. Achterzijde actieve stal.

Afbeelding 2.11. Binnenzijde dak actieve stal, welke met purschuim is dichtgemaakt.

Afbeelding 2.12. Westzijde actieve stal.

Afbeelding 2.13. Waterpartij ten westen van plangebied.

Afbeelding 2.14. Stal met woonhuis.

Afbeelding 2.15. Te behouden stal.

2.2 Ingreep

Het plan is om op een agrarisch perceel, ten noordwesten van het plangebied, een nieuwe woonwijk te realiseren. Volgens het concept bestemmingsplan Tuindersweijde-Zuid Deel 1 van de gemeente Koggenland, zullen er circa 335 woningen gerealiseerd worden in de periode tot 2035. De agrarische bedrijfsvoering binnen het plangebied zal stoppen en de schuren worden daarom verwijderd.

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 tot en met 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012).

Naast de jaarrond beschermde nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Vogels met jaarrond beschermde nesten categorie 1 tot en met 5 zijn vermeld in tabel 3.1.

Tabel 3.1. Jaarrond beschermde nesten in de provincies Noord-Brabant, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Gelderland, Drenthe en Utrecht.

Soort	Categorie	Soort	Categorie	Soort	Categorie
Boomvalk	4	Blauwe reiger	5	IJsvogel	5
Buizerd	4	Boerenwaluw	5	Kleine bonte specht	5
Gierzwaluw	2	Bonte vliegenvanger	5	Kleine vliegenvanger	5
Grote gele kwikstaart	3	Boomklever	5	Koolmees	5
Havik	4	Boomkruiper	5	Kortsnavelboomkruiper	5
Huismus	2	Bosuil	5	Oeverwaluw	5
Kerkuil	3	Brilduiker	5	Pimpelmees	5
Oehoe	3	Draaihals	5	Raaf	5
Ooievaar	3	Eidereend	5	Ruigpootuil	5
Ransuil	4	Ekster	5	Spreeuw	5
Roek	2	Gekraagde roodstaart	5	Tapuit	5
Slechtvalk	3	Glanskop	5	Torenvalk	5
Sperwer	4	Gauwe vliegenvanger	5	Zeearend	5
Steenuil	1	Groene specht	5	Zwarte kraai	5
Wespendief	4	Grote bonte specht	5	Zwarte mees	5
Zwarte wouw	4	Hop	5	Zwarte roodstaart	5
		Huiswaluw	5	Zwarte specht	5

Jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4)

Tijdens het veldbezoek is gezocht naar jaarrond beschermde nesten binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden. De stallen zijn beide dichtgemaakt met zowel purschuim als vogelgaas, zodat er geen toegang is voor vogels. De bomen rond het plangebied zijn gecontroleerd op boomnesten, deze zijn niet aangetroffen. Tevens zijn er geen palen of masten in en rond het plangebied aanwezig, waardoor de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van boomvalk, buizerd, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw kan worden uitgesloten. Er is geen geschikt broedhabitat voor de grote gele kwikstaart vanwege afwezigheid van stromend water en een geschikte oever. De aanwezigheid van gierzwaluw kan tevens worden uitgesloten vanwege de geïsoleerde ligging van het plangebied. Gierzwaluwen nestelen vaak in dorpen en steden. Mogelijk heeft de huismus wel een nestlocatie in het woonhuis naast de stallen vanwege het dakpannen dak, waaronder ruimte is voor een nest. Aanwezigheid van huismus kan hier niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten van huismus staan beschreven in paragraaf 4.2.

Mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van mogelijk jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Door het ontbreken van geschikte holten in bomen en op basis van bekende verspreidingsgegevens wordt de aanwezigheid van nesten voor het grootste deel van de vogels in categorie 5 uitgesloten. Mogelijk zijn er wel soorten met een mogelijk jaarrond beschermd nest aanwezig rond het plangebied, zoals spreeuw of boerenwaluw. Er is echter geen sprake van een ecologisch zwaarwegende reden om deze nesten jaarrond te beschermen vanwege de aanwezigheid van voldoende alternatieve nestlocaties. Daarom worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Algemene broedvogels

Er is binnen het plangebied geschikt habitat aanwezig voor diverse soorten algemene broedvogels. Er zijn bomen aanwezig rond het plangebied, waar soorten als merel en houtduif tot broeden kunnen komen. In de waterpartij naast het plangebied kunnen diverse watervogels als wilde eend en meerkoet tot broeden komen. Tevens zijn er tijdens het veldbezoek veel kokmeeuwen waargenomen op een eiland in deze waterpartij, die mogelijk hier aan het broeden waren. In de agrarische percelen kunnen daarnaast diverse weidevogelsoorten tot broeden komen.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

De bomen rond het plangebied zijn gecontroleerd op holtes, deze zijn niet aangetroffen. De aanwezigheid van boombewonende vleermuissoorten kan daarmee worden uitgesloten. De te slopen schuren zijn tevens ongeschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Het dak bestaat uit golfplaat, welke matig geschikt is voor vleermuizen. Alle kieren en spleten in de schuren zijn dichtgemaakt met purschuim of vogelschroot, waardoor er geen toegang is tot de stallen. Wel kan de woning naast het plangebied mogelijk dienen als kraam-, zomer- of paarverblijf van gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (geen kraam) en laatvlieger. De aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuissoorten kan hierdoor niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen staan beschreven in paragraaf 4.2.

Vliegroutes

Het plangebied bestaat uit weilanden met enkele schuren en een woning, deze elementen vormen geen geschikte lijnvormige elementen die mogelijk kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. Tevens zijn er geen geschikte watergangen of bomenrijen die dienst kunnen doen als vliegrouteondersteuning. Essentiële vliegroutes voor vleermuizen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden zijn uitgesloten.

Foerageergebied

Het plangebied zelf is matig geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De waterpartij ten westen van het plangebied biedt mogelijk wel geschikt foerageergebied voor vleermuizen als de water- en meervleermuis. In de omgeving zijn geen alternatieve waterpartijen aanwezig, waardoor deze waterpartij mogelijk essentieel foerageergebied betreft. Aanwezigheid van essentieel foerageergebied kan daarmee niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op mogelijk essentieel foerageergebied van vleermuizen staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied meerdere waarnemingen bekend zijn van een beschermde zoogdiersoort. Het gaat hier om de wezel. Tevens kan op basis van het aanwezige habitat en bekende verspreiding de aanwezigheid van bunzing en hermelijn verwacht worden. Andere soorten worden op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht in en rond het plangebied.

Wezel

Wezels leven bij voorkeur in open, droge natuur- en cultuurlandschap maar verder in veel verschillende biotopen (zoals bossen, duinen, wei- en akkerland. Meestal in droger gebied dan de hermelijn. Echter overall waar woelmuisen ontbreken, ontbreekt ook de wezel. Ze zoeken graag dekking op, bijvoorbeeld bij bosschages, houtstapels of heggen. Ook bewonen ze vaak oude hopen van muizen, ratten en konijnen die bekleed wordt met veren of haren van prooidieren. Goede schuilmogelijkheden en de aanwezigheid van voldoende geschikt voedsel zijn de enige eisen die de wezel aan zijn omgeving stelt (Zoogdierverseniging, z.d.). Er zijn twee waarnemingen bekend van een wezel rond het plangebied, dit betrof beide keren een dood exemplaar nabij de waterberging ten westen van het plangebied. Hier zijn veel bosschages aanwezig, waar de wezel een verblijfplaats kan hebben. Rond het plangebied zijn echter geen bosschages of schuilmogelijkheden aanwezig, waar de wezel een verblijfplaats kan hebben. De omgeving kan wel gebruikt worden als foerageergebied, maar er is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig, waardoor dit niet als essentieel wordt beschouwd. De aanwezigheid van verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied voor de wezel kan daarmee worden uitgesloten.

Bunzing

De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalig landschap met houtwallen, greppels en sloten met overhangende vegetatie, ook dorpen en buitenwijken van steden vormen geschikt leefgebied. Een bunzing maakt zijn schuilplaats in oude hopen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos en das. Maar ook onder steenhopen, houtmijten, in holle bomen of onder boomwortels. Hij bekleedt zijn hol met gras en mos. In de winter maakt de bunzing zijn schuilplaats op warmere plaatsen, zoals onder stro- en hooibalen bij boerderijen. De bunzing graaft soms zelf een hol (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn binnen 2,5 kilometer van het plangebied geen waarnemingen bekend van de bunzing, echter vanwege de verborgen leefwijze kan de soort wel aanwezig zijn, maar nog nooit waargenomen. De bunzing kan mogelijk verblijfplaatsen hebben in de bosschages bij de waterberging ten westen van het plangebied. Rond het plangebied zelf is echter te weinig dekking en schuilmogelijkheid en de gebouwen zijn niet toegankelijk, omdat alle kieren zijn afgesloten met gaas of purschuim, waardoor verblijfplaatsen van bunzing worden uitgesloten. Mogelijk wordt het gebied wel gebruikt als foerageergebied, maar door de aanwezigheid van voldoende alternatief wordt dit niet als essentieel aangemerkt. De aanwezigheid van verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied van de bunzing kan daarmee worden uitgesloten.

Hermelijn

De hermelijn komt in alle habitats voor, in open plekken, in bossen, houtwallen, duinen, akkers en vochtig terrein. Belangrijk is dat er voldoende dekking en schuilmogelijkheden aanwezig zijn en dat er voldoende prooidieren in de vorm van (woel)muizen te vinden zijn. Verblijfplaatsen bevinden zich op plaatsen met voldoende dekking, zoals in bosschages, takkenbulten en in hopen van muizen, ratten, konijnen, mollen, dassen en vossen (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn binnen 2,5 kilometer van het plangebied geen waarnemingen bekend van de hermelijn, de dichtstbijzijnde waarneming is gedaan op ruim 3 kilometer van het plangebied en betrof een dood exemplaar. Echter vanwege de verborgen leefwijze kan de soort wel aanwezig zijn, maar nog niet waargenomen. De hermelijn kan mogelijk verblijfplaatsen hebben in de bosschages bij de waterberging ten westen van het plangebied. Rond het plangebied zelf is echter te weinig dekking en schuilmogelijkheid, waardoor verblijfplaatsen van hermelijn worden uitgesloten. Mogelijk wordt het gebied wel gebruikt als foerageergebied, maar door de aanwezigheid van voldoende alternatief wordt dit niet als essentieel aangemerkt. De aanwezigheid van verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied van de hermelijn kan daarmee worden uitgesloten.

3.4 Amfibieën

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied meerdere waarnemingen bekend zijn van een beschermde amfibieënsoort. Het gaat hier om de rugstreeppad. Andere soorten worden op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht in en rond het plangebied.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is vaak te vinden in gebieden met een hoge dynamiek. Deze dynamiek kan ook door menselijke activiteiten veroorzaakt zijn. Hierbij kan gedacht worden aan gebieden met bouwterreinen, groeven, zand- en kleiafgravingen, rivierduinen en uiterwaarden. De soort plant zich voort in watergangen of poelen van klein formaat die onder invloed van de zon snel opwarmen. Voor de overwintering graaft de rugstreeppad zich meestal in, maar de soort kan ook overwinteren onder allerlei materialen zoals stenen en afval. De rugstreeppad is een echte pionier met een groot dispersievermogen en kan snel nieuwe gebieden koloniseren. Juveniele exemplaren kunnen tot wel vijf kilometer afleggen. Barrières worden daarbij gevormd door bijvoorbeeld wegen of beschoeiende watergangen (BIJ12, 2017; RAVON, z.d.). Er zijn meerdere waarnemingen bekend van roepende rugstreeppadden rond het plangebied. Het plangebied vormt op het moment van schrijven geen geschikt leefgebied door de rugstreeppad door het ontbreken van geschikt voortplantingswater en overwinteringshabitat. Wel is de rugstreeppad een pioniersoort die zich snel kan vestigen op nieuwe geschikte locaties. Het is mogelijk dat er door de werkzaamheden geschikt habitat voor de rugstreeppad ontstaat:

- Nieuw geschikt habitat bestaat in het voorjaar uit regenplassen of andersoortig klein stilstaand water, wat gebruikt kan worden voor voortplanting.
- Nieuw geschikt habitat bestaat in het najaar uit vergraven zandhopen, welke gebruikt kunnen worden voor overwintering.

Consequenties van de ingreep op de rugstreeppad staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.5 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten zoals insecten, reptielen, vissen, kreeftachtigen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreidingsgegevens.

3.6 Vaatplanten

De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Andere beschermde soorten groeien slechts in een specifieke biogeografische regio in Nederland, zoals in het rivierengebied of in het heuvelland van Zuid Limburg. Gezien de aanwezige habitats binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van beschermde plantensoorten, kan uitgesloten worden dat deze soorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde broedvogels	Huismus	3.1	Potentieel
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Potentieel
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende vleermuizen (verblijfplaatsen) en foerageergebied.	3.5	Potentieel
Rugstreeppad	Mogelijk ontstaan van geschikt habitat door de werkzaamheden	3.5	Potentieel

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Jaarrond beschermde broedvogels

De woning naast de stallen dient mogelijk als broedplek voor huismus. Deze woning wordt echter door de werkzaamheden niet aangetast en mogelijk aanwezige nesten van huismus zullen dus niet vernietigd worden. Huismussen broeden in een stedelijke omgeving met veel urbane verstoring. Deze soorten zijn dus in hoge mate aangepast aan menselijke omstandigheden en bijbehorende verstoring. Vanwege de ligging van de woning op een boerenerf zal er al veel verstoring aanwezig zijn door machines en mensen op het terrein. De werkzaamheden zullen daardoor niet leiden tot extra verstoring op mogelijk aanwezige huismusnesten. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde ten aanzien van jaarrond beschermde nesten van de huismus.

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringzone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. In de bomen kunnen soorten als merel en houtduif tot broeden komen, in de waterpartij diverse watervogels en in de weilanden kunnen diverse weidevogels tot broeden komen. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, kan er verstoring optreden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

Ten behoeve van de werkzaamheden worden geen gebouwen gesloopt of aangepast, waarin mogelijk verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn en het mogelijk essentiële foerageergebied bij de waterberging wordt tevens niet aangetast. Wel kan er, indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober), lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen in de bebouwing en het foerageergebied nabij het plangebied. Een dergelijk effect is in strijd met de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is een pioniersoort die zich snel kan vestigen op nieuwe geschikte locaties. De soort is momenteel niet aanwezig binnen het plangebied. Het is echter mogelijk dat er door de werkzaamheden geschikt habitat ontstaat:

- Nieuw geschikt habitat bestaat in het voorjaar uit regenplassen of andersoortig klein stilstaand water, wat gebruikt kan worden voor voortplanting.
- Nieuw geschikt habitat bestaat in het najaar uit vergraven zandhopen, welke gebruikt kunnen worden voor overwintering.

Wanneer tijdens de werkzaamheden zandbulten of tijdelijke waterplasjes ontstaan ten gevolge van de werkzaamheden, dan kan dit geschikte habitat in korte tijd gekoloniseerd worden. Dit kan tot gevolg hebben dat de werkzaamheden stilgelegd moeten worden. Om die reden dient voorkomen te worden dat de rugstreeppad zich vestigt op het werkterrein. De vervolgstappen om te voorkomen dat de rugstreeppad zich vestigt in het werkterrein worden genoemd in paragraaf 5.3.

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Mogelijk	Mitigatie
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende soorten (verblijfplaatsen)	3.5	Mogelijk	Mitigatie
Amfibieën	Rugstreeppad	3.5	Mogelijk	Mitigatie

5.1 Algemene broedvogels; mitigatie

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

De voorkeur verdient om werkzaamheden altijd uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen, om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten te voorkomen.

Indien de werkzaamheden starten voor en tijdens het broedseizoen:

Binnen het plan- en verstoringsgebied van de werkzaamheden moet vestiging van broedgevallen voorkomen worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren, maar altijd onder begeleiding van een deskundig ecooloog:

- Door het voor het broedseizoen verwijderen van bomen en struikgewas;
- Door het kort maaien en kort houden van de (oever) is er geen nestgelegenheid voor watervogels zoals meerkoet en wilde eend;
- Door het plaatsen van vlaggetjes of fluitlint in de weilanden worden weidevogels geweerd uit het gebied.

Het functioneren van de preventieve maatregelen dient gecontroleerd te worden vanaf de plaatsing totdat de werkzaamheden zijn afgerond. Tevens mogen de genoemde maatregelen niet in strijd zijn met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming voor wat betreft andere beschermde soorten.

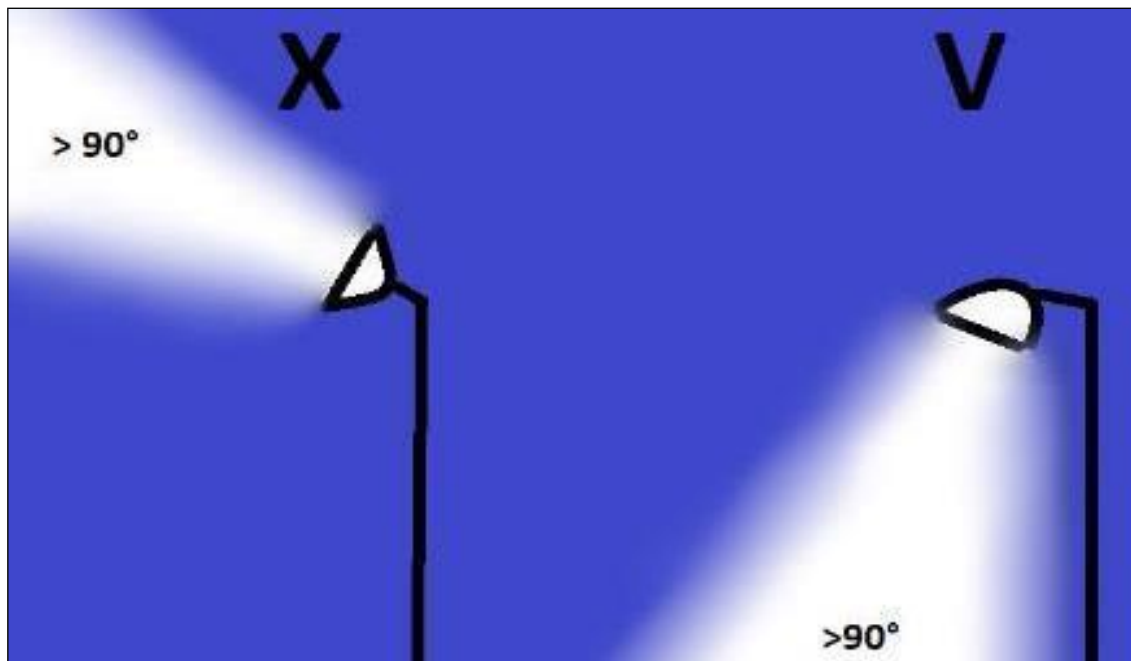
Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

Het plan- en verstoringsgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.2 Vleermuizen; mitigatie

De woning naast de stallen kan worden gebruikt als verblijfplaats door gebouwbewonende vleermuissoorten. Tevens kan de waterberging ten westen van het plangebied dienen als essentieel foerageergebied. Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om de gebruikte verlichting weg te draaien van de bebouwing en de waterpartij. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonsopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn op de werkzaamheden en niet naar de omgeving mag uitstralen. In onderstaande figuur is een dergelijke werkwijze schematisch weergegeven. De V in de tekening geeft weer hoe de lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk kan worden beperkt kan worden. In de situatie met een X is er sprake van significante lichtuitstraling naar de omgeving waardoor een mogelijk effect op verblijfplaatsen van vleermuizen niet is uit te sluiten. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

Wanneer bovenstaande werkwijze toegepast wordt zijn er wat betreft vleermuizen geen belemmeringen ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

Afbeelding 5.1 Voorbeeld van toepassing bouwverlichting. X= verlichting veroorzaakt uitstraling naar omgeving, V= verlichting veroorzaakt geen uitstraling richting de omgeving (Bron: JM ecologie).

5.3 Rugstreeppad; mitigatie

Wanneer tijdens de werkzaamheden zandbulten of tijdelijke waterplasjes ontstaan ten gevolge van de werkzaamheden, dan kan dit geschikte habitat voor de rugstreeppad in korte tijd gekoloniseerd worden. Dit kan tot gevolg hebben dat de werkzaamheden stilgelegd moeten worden. Om die reden dient voorkomen te worden dat de rugstreeppad zich vestigt op het werkterrein.

Dit kan gedaan worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de actieve periode van de rugstreeppad. De werkzaamheden kunnen hun doorgang vinden van half oktober tot en met maart. Indien dit niet mogelijk is, dient ervoor gezorgd te worden dat zandbulten binnen enkele dagen afgevoerd worden en dat er geen laagtes op het werkterrein ontstaan waar waterplasjes kunnen achterblijven. Indien deze maatregelen in acht worden genomen, zijn negatieve effecten op de rugstreeppad uitgesloten.

6 Conclusie

In opdracht van Rho Adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd aan de Braken 10 in Obdam, gemeente Koggenland, provincie Noord-Holland. De opdrachtgever is voornemens om woningbouw te realiseren in Obdam, waardoor twee stallen die momenteel in gebruik zijn als varkenshouderij, gesloopt moeten worden. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming (Wnb) op te sporen.

Uit de QuickScan is gebleken dat er mogelijk jaarrond beschermde nesten van huismus, algemene broedvogels en mogelijk verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en essentieel foerageergebied binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Tevens bestaat de kans dat door de werkzaamheden de rugstreeppad zich kan vestigen in het plangebied. Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen voor deze soortgroepen enkele mitigerende maatregelen genomen te worden. Zo dient lichtverstoring op verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen te worden en verdient het de voorkeur om werkzaamheden uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten te voorkomen. Om de vestiging van de rugstreeppad tijdens de werkzaamheden te voorkomen kan er buiten de actieve periode gewerkt worden of dienen zandhopen binnen enkele dagen verwijderd te worden en dient het ontstaan van waterplassen vermeden te worden. Nesten van de huismus zullen door de werkzaamheden niet extra verstoord worden en hier zijn dus geen vervolgstappen.

Indien bovenstaande werkwijzen worden toegepast, zijn er geen belemmeringen meer ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

Gorredijk, mei 2022
JM ecologie b.v.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 20 april 2022.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- Zoogdierverseniging (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten>